

EEN LIEVE JONGEN,

DOOR

GERARD VAN DEN HOEK.

De vader van Jan Matthijs Monk was dominee op een klein landbouwdorp, dicht bij stad.

Het dorp bestond van de stad. Al zijn producten voerde het naar dat verschiep van huizen. Daar woonden de vaste afnemers, met wier namen ieder dorpeling vertrouwd was als met zijn huisraad. Het beeld van de stad was de achtergrond van ieders leven en het beeld van elks afgepaald akkertje de voorgrond.

In het klare licht der zomeravonden buiten gezeten, zag men haar duidelijk, in kleinigheden, voor zich liggen, te kijk en schijnbaar uitgestorven als een kermis in de vroegte, de tamme stad, als een snoer uitgelegd langs een vierde der hemelwijdte.

Later op den avond begonnen de fijne torens en de stompe graanelevators zwart en kantig af te steken tegen het westen, en nog later lag de stad op wacht met zijn vele lichten en gloeide boven haar in de nevelen een bleekrood schijnsel, dat loom golfde op zijn plaats! En in de huizenblokken hingen de schitteringen op onregelmatige rijen als de kralen aan een telbord.

Het was altijd vredig geweest in het dorp. De lieden bezaten niet veel, dat zij elkaar zouden kunnen benijden; welvaart vond men er niet, maar evenmin armoede.

Doch in de dagen van den ouden Monk kwamen er enkele kleine burgers wonen, spoedig gevolgd door meer, half verhongerde menschen die naar buiten gelokt werden door het uitzicht op lage huishuur en goedkoop voedsel. De nieuwelingen waren lui en eigenwijs, verachtten de boeren en gedroegen zich alsof het dorp slechts om hunnentwille bestond. De vaders rookten vaak cigarettten en de moeders wilden „juffrouw” genoemd worden. Van nu aan

waren er telkens twisten en dolzinnig wilde vechtpartijen.

De jonge Matthijs was verzot op zulke tooneelen; hij begluurde ze van achter de gelapte schutting of drong ongeduldig tegen zijn vader op om bij een mooi kijkgaatje te geraken, terwijl de moeder vanuit de open serre hen met een stem vol afschuw smeekte binnen te komen. Als dan eindelijk de rust was teruggekeerd — alleen nog maar de babbelachtige vrouwen in de buurt gretig het geval bepraatten — kwam Thijs in een donkeren kamerhoek uitrusten, zat van kijken, met een duizelig gevoel in zijn oogen en kramp in den nek.

De pastorie stak uit boven een heel streekje van arbeidershuisjes, elk met een bleekje, en had zelf een ruime open tuin aan de vaart, een kanaaltje dat een eind verder omhoog naar de stad.

Vanuit dit huis was Thijs' jongste zuster getrouwd en hijzelf was er geboren en groeide er op, eenzaam, zonder speelmakkertjes, opgesloten binnen zijn jeugd. De boerenkinderen zochten nooit zijn gezelschap en hij zelden het hunne. Ze hadden een eerbiedige bewondering voor hem opgevat, sinds hij op de dorpschool hen allen verreweg de baas was. Soms echter scholden ze hem uit als de stadskinderen het ook deden en met woorden van hen geleerd. Thijs vond ze allemaal saai en grof. Een enkele maal had hij vrijuit met hen gespeeld, maar de gewone spelletjes begonnen hem gauw te vervelen; dan bedacht hij er allerlei schrikwekkende bijzonderheden bij: de anderen begrepen hem niet en werden koppig schuw, en tenslotte begon hij bazig te doen en liep boos weg.

Op vrije middagen trok de dorpsjeugd wel eens naar stad. Een schreeuwerig troepje was het, schamel in de kleeren en met vuile neuzen snuivend; geen een had een zakdoek. Thijs stond dan met een vies gezicht er naar te luisteren hoe zij voorbij woelden; voor geen geld zou hij mee zijn gegaan. Liever maakte hij dan in het gezuiverde dorp en